

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра екологічного права і контролю

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Олександр ЗАПОРОЖЧЕНКО

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Вступ до фаху

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 101 Екологія

Освітньо-професійна програма: «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»

ОНУ
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху». - Одеса: ОНУ, 2024. - 13 с.

Розробники: Володимирова Олена Геннадіївна, кандидат географічних наук,
доцентка кафедри екологічного права і контролю

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екологічного права і контролю
Протокол № 1 від “29” серпня 2024 р.
Завідувач кафедри Олексій БУРГАЗ

Погоджено із гарантом ОПП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»
Алла КОЛІСНИК

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)
Факультету гідрометеорології і екології
Протокол № 1 від «13» вересня 2024 р.
Голова НМК Ангеліна ЧУГАЙ

Переглянуто на засіданні кафедри екологічного права і контролю
Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 20____ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто на засіданні кафедри екологічного права і контролю
Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 20____ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 2 годин - 60 змістових модулів – 2	Галузь знань 10 Природничі науки Спеціальність 101 Екологія Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	Нормативна дисципліна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		30 год.	6 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		-	-
		<i>Консультації</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		30 год.	54 год.
		Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Вступ до фаху» є формування уявлень про свою професію, майбутню діяльність; надання початкових знань про головний предмет своєї спеціальності на базі основного понятійно-термінологічного апарату екології; допомогти вільно орієнтуватися у навчальних планах підготовки з розумінням певного набору навчальних дисциплін за циклами гуманітарної, науково природничої і професійно практичної підготовки, їх послідовності викладу та значенні для формування професійних компетенцій; надати цілісне уявлення про постійний розвиток та удосконалення екологічної освіти, як одної з вагомих складових сталого розвитку держави; здобуття початкових знань з основ екологічного управління для уявлення про потенційні міста майбутнього працевлаштування та підвищення мотивації до якісного засвоєння знань; отримання початкових знань з основ наукових досліджень, з метою формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень у процесі навчання у ВНЗ, а також в подальшому у професійної діяльності.

На основі поставленої мети можна визначити завдання навчальної дисципліни «Вступ до фаху». Серед них слід зазначити такі:

1. Ознайомити студентів з:

- основними принципами Болонської декларації та особливостями реформуванням організації навчального процесу у вищій освіті України за європейською кредитно-трансферною та акумулюючою системою (ЄКТАС);
- історичними етапами розвитку екологічної вищої освіти та переорієнтації її на цілі сталого розвитку (СР);
- основними положеннями Концепції екологічної освіти України для розуміння принципів та завдань державної політики у цієї сфері;
- системою підготовки фахівців різних ОР на прикладі факультету гідрометеорології і екології ОНУ ім. І. Мечникова, з керівниками кафедр, що забезпечують підготовку та випуск фахівців-екологів;
- моделлю фахівця, кваліфікаційними вимогами до нього у відповідності до стандартів вищої освіти та статей Закону України «Про вищу освіту»;
- навчальними планами підготовки за напрямом та спеціальностями (спеціалізаціями) з метою цілісного уявлення про формування знань за структурно-логічною схемою, що допоможе з'ясувати тісний зв'язок між всіма навчальними дисциплінами;
- елементами основ наукових досліджень, з метою формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень у процесі навчання у ЗВО, а також в подальшому у професійній діяльності;
- зі системою управління в сфері охорони навколишньої природного середовища та раціонального природокористування, задля уявлення про потенційні міста майбутнього працевлаштування та підвищення мотивації до якісного отримання знань;

2. Надати початкові знання з екології.

При вивчанні дисципліни студенту належить опанувати відповідну сукупність знань, вмінь та навичок.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування загальних компетентностей, що зазначені у ОПП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»:

K15 – знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;

K16 – здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Результати навчання:

P151 – підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти;

P152 – уміння аналізувати навчальний план і обирати дисципліни для складання індивідуального плану навчання;

P161 - уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

- **знати:**

- етапи розвитку вищої екологічної освіти в Україні;
- основні положення Концепції екологічної освіти в Україні;
- головні особливості в підготовці фахівця з екологічної спеціальності;

- модель рівнів вищої освіти - бакалавр, магістр;
- структура навчальних планів підготовки фахівців-екологів РВО - бакалавр, магістр;
- основні положення підсумкової атестації знань студентів і рейтингова оцінка знань;
- структура Національної системи екологічного управління. Мета, завдання та функції органів екологічного управління;
- елементи основ наукових досліджень. Основні визначення і поняття. Наука. Предмет науки. Мета науки;
- елементи основ наукової студентської діяльності;
- вимоги до написання курсових, кваліфікаційних робіт, наукових статей, тезисів;
- **вміти:**
- аналізувати навчальний план і обирати дисципліни варіативної компоненти освітньої програми для складання індивідуального плану навчання;
- розрізняти між собою підготовку за рівнями вищої освіти;
- роз'яснити як назва напрямку підготовки відповідає загальному об'єкту діяльності;
- використовувати знання з основ наукових досліджень при написанні рефератів, курсових, випускних кваліфікаційних робіт, наукових статей і тезисів;
- розрізняти функції органів екологічного управління.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Державна політика у сфері екологічної освіти

Тема 1. Передмова. Зміст навчальної дисципліни. Знання, уміння і навички, що повинні бути сформовані в результаті вивчення дисципліни.

Тема 2. Болонський процес та структурне реформування системи вищої освіти України

Тема 3. Етапами розвитку вищої екологічної освіти в Україні.

Тема 4 Основні положення Концепції екологічної освіти України. Принципи, мета і завдання екологічної освіти. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти.

Змістовий модуль 2. Формування фахівця-еколога та потреби їх у видах економічної діяльності

Тема 5. Формування фахівця-еколога. Право на вищу освіту в Україні. Система вищої освіти. Рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти. Атестація здобувачами вищої освіти та документи про вищу освіту. Стандарти вищої освіти. Індивідуальний навчальний план.

Тема 6. Підготовка фахівців-екологів в ОНУ ім. І. Мечникова. Компетентності, які повинен отримати здобувач вищої освіти з екологічної спеціальності

Тема 7. Базові основи екологічного управління. Класифікація систем і механізмів екологічного управління. Державна система екологічного управління, інші органи екологічного управління

Тема 8. Предмет та сутність науки. Вибір теми та реалізація наукового дослідження. Студентська науково-дослідна робота у ЗВО. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Очна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
Змістовий модуль 1. Державна політика у сфері екологічної освіти								
Тема 1 Передмова. Зміст навчальної дисципліни	4	2	-	2	5,5	0,5	-	5
Тема 2. Болонський процес та структурне реформування системи вищої освіти України	4	2	-	2	5,5	0,5	-	5
Тема 3. Етапами розвитку вищої екологічної освіти в Україні	4	2	-	2	6,5	0,5	-	6
Тема 4. Основні положення Концепції екологічної освіти України	12	6	-	6	8,5	1,5	-	7
Разом за змістовним модулем 1	24	12	-	12	26	3	-	23
Змістовий модуль 2. Формування фахівця-еколога та потреби їх у видах економічної діяльності								
Тема 5. Формування фахівця-еколога	8	4	-	4	7,5	0,5	-	7
Тема 6. Підготовка фахівців-екологів в ОНУ ім. І.І. Мечникова	4	2	-	2	6,5	0,5	-	6
Тема 7. Базові основи екологічного управління	10	5	-	5	10	1	-	9
Тема 8. Предмет та сутність науки	10	5	-	5	10	1	-	9
Разом за змістовним модулем 2	36	18	-	18	34	3	-	31
Разом за змістовними модулями	60	30	-	30	60	6	-	54

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені

6. Теми практичних занять

Практичні заняття на передбачені

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Державна політика у сфері екологічної освіти			
1.	Тема 1 Передмова. Зміст навчальної дисципліни	2	5
2.	Тема 2. Болонський процес та структурне реформування системи вищої освіти України	2	5
3.	Тема 3. Етапами розвитку вищої екологічної освіти в Україні	2	6
4.	Тема 4. Основні положення Концепції екологічної освіти України	6	7
	Разом за змістовним модулем 1	12	23
Змістовий модуль 2. Формування фахівця-еколога та потреби їх у видах економічної діяльності			
5.	Тема 5. Формування фахівця-еколога	4	7
6.	Тема 6. Підготовка фахівців-екологів в ОНУ ім. І. Мечникова	2	6
7.	Тема 7. Базові основи екологічного управління	5	9
8.	Тема 8. Предмет та сутність науки	5	9
	Разом за змістовним модулем 2	18	31
	Разом за змістовними модулями	30	54

9. Методи навчання

Словесні: лекції, розповідь, пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі PowerPoint / мультимедійні презентації).

10. Форми контролю і методи оцінювання

Протягом засвоєння навчальної дисципліни студенти мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони порівно розподіляються, а потім підсумовуються.

Змістовий модуль:

- робота на лекціях (60 балів);
- самостійна робота (40 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно 90 - 100	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконанні; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре 85 - 89	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 - 74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно

	елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причиннонаслідкових зв'язків і формулювання висновків.	вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувай має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причиннонаслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. У чому полягає мета викладання навчальної дисципліни “Вступ до фаху”?
2. Перелічіть основні завдання зазначеної навчальної дисципліни.
3. Якими знаннями повинен оволодіти студент при вивченні даної дисципліни?
4. Як організаційно побудовано вивчення навчальної дисципліни та оцінювання здобутих знань.
5. В чому полягає суть європейської інтеграції України ?
6. Із яких і скількох ступенів має складатися система вищої освіти країн Європи згідно Болонської декларації?
7. У чому полягає суть Болонського процесу?
8. Що таке кредитно трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)?
9. Вкажіть ключові позиції ЄКТС ?
10. Яка мета впровадження ЄКТС в нашої країні ?
11. Чи існує зв'язок між кредитами ЄКТС та кількістю аудиторних годин ?
12. Яке навантаження входить до кредиту ЄКТС ?
13. Вкажіть ціну кредиту ЄКТС в академічних годинах:
14. Які шкали оцінювання запроваджені у нашому університеті?
15. Визначити основні етапи розвитку екологічної вищої освіти в Україні;
16. У якому році в офіційному державному документі з'являється напрям

підготовки фахівців «Екологія»?

17. Як трансформується назва напряму і спеціальності «Екологія»?
18. Як Ви розумієте поняття «сталий розвиток»?
19. Назвіть дві найважливіші ідеї сталого розвитку суспільства.
20. Яку роль відіграє людина у сталому розвитку суспільства? Чому?
21. Перелічити найголовніші загрози для розвитку людства, що спричинили появу та впровадження принципів сталого розвитку суспільства?
22. Яка роль відводиться освіті для сталого розвитку? Що є метою освіти для сталого розвитку?
23. Які зміни передбачає освіта для сталого розвитку в навчальному процесі?
24. Яку роль відіграє екологічна освіта в процесі впровадження освіти для сталого розвитку? Чому?
25. Перелічити основні принципи, на яких базується державна політика в області екологічної освіти і виховання згідно з Концепцією екологічної освіти України?
26. Сформулюйте мету екологічної освіти і виховання;
27. Які завдання стоять перед екологічною освітою для досягнення її мети?
28. Яким чином забезпечується неперервність екологічної освіти?
29. Що включає у себе ланка формальної екологічної освіти?
30. Коли і за допомогою кого починає формуватися екологічне мислення у людини?
31. Який рівень формальної освіти є головним? Чому?
32. У чому особливість програм навчання у середніх професійних закладах освіти?
33. Що ви розумієте під неформальною екологічною освітою? За допомогою чого вона реалізується?
34. В чому полягає роль неперервної екологічної освіти протягом життя?
35. Надайте поняття «вища освіта» за Законом України «Про вищу освіту»?
36. В чому сутність ступневості вищої освіти?
37. Які освітні рівні входять до вищої освіти?
38. Що розуміють під змістом освіти?
39. Що в собі містить стандарт вищої освіти?
40. Надайте характеристику рівня вищої освіти – бакалавр, магістр. Вкажіть в чому особливість кожного з них;
41. Яка процедура надає та підтверджує кваліфікацію випускнику ЗВО?
42. Як співвідносяться рівні вищої освіти ступеню вищої освіти?
43. Які складові входять до освітньої програми?
44. Надайте визначення Кредиту, що він включає?
45. В чому полягає мета екологічного управління?
46. На яких принципах ґрунтується екологічне управління?
47. Через які механізми екологічне управління виконує свою головну роль?
48. Наведіть класифікацію управлінь за системними ознаками, які створюють національну систему екологічного управління?
49. Надайте визначення державній системі екологічного управління. У чому полягає її головне завдання?

50. Які органи виконують загальне державне екологічне управління? Які функції управління вони виконують?
51. Які повноваження покладені на Міністерство екології та природних ресурсів України?
52. Які спеціальні структури екологічного управління координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України? У чому полягають їх завдання?
53. Які спеціальні структури функціонують у складі Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України?
54. Що є метою та предметом науки?
55. Що є гіпотезою? Коли вона стає теорією?
56. Що у себе включає процес наукового дослідження? Яка його мета?
57. Яких навичок набуває студент, який бере участь у науково-дослідній роботі? Які має переваги перед іншими студентами?
58. За якими основними напрямками здійснюється науково-дослідницька діяльності студентів у вищому навчальному закладі?
59. Які види робіт з елементами наукових досліджень виконують студенти впродовж терміну навчання в університеті?
60. Які вимоги ставляться до вибору теми дослідження?
61. Які формальні вимоги ставляться до структури будь-якої наукової роботи?
62. Назвіть види наукових публікацій. Які з них Ви вже робили?
63. Які особливості методики підготовки доповідей та виступів?

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістових модулів. Відповідь під час заліку теж оцінюється за 100-бальною шкалою. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це є середнє.

Поточний контроль								Підсумковий контроль (залік)	Загальна
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8		
10	10	10	20	10	10	10	20	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
85-89	B	зараховано
75-84	C	
70-74	D	зараховано
60-69	E	

35-59	FX	не зараховане з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховане з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху».
2. Силлабус навчальної дисципліни «Вступ до фаху».
3. Владимірова О.Г. Вступ до фаху: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2017. 130 с.
4. Владимірова О.Г. Методичні вказівки по організації самостійної роботи студентів при вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху» для студентів що навчаються за спеціальністю 101 «Екологія» [у електронному вигляді]. Одеса: ОДЕКУ, 2017. 21 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Владимірова О.Г. Вступ до фаху: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2017. 130 с.
2. Владимірова О.Г. Методичні вказівки по організації самостійної роботи студентів при вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху» для студентів що навчаються за спеціальністю 101 «Екологія» [у електронному вигляді]. Одеса: ОДЕКУ, 2017. 21 с.
3. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В., Петрук Р.В., Клименко Л.В. Вступ до фаху: Підручник / вид. 2-ге перероб., допов. Рівне: НУВГП, 2023. 469 с.
4. Сафранов Т.А., Чугай А.В., Ільїна В. Г. Проблеми екологічної освіти України: Навчальний посібник. Одеса: ОДЕКУ, 2023. 85 с.
5. Сафранов Т.А., Колісник А.В., Наконечна З.В. Загальна екологія та неоекологія: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ. 2021. 195 с.
6. Джура Н.М., Мамчур З.І. Вступ до екологічної діяльності: Навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 101 Екологія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 120 с.

Додаткова:

1. Боголюбов В.М. Формування змісту освіти в інтересах сталого розвитку суспільства / Високоякісна, доступна, випереджальна освіта. URL: http://blogs.lb.ua/kiev_2025/121320_visokoyakisna_dostupna_viperedzh.html.
2. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ. 2020. 220 с.
3. Сапко О.Ю. Система екологічного управління: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2020. 103 с.
4. Лоева І.Д., Степаненко С.М., Владимірова О.Г., Сафранов Т.А. До 25-річчя становлення і розвитку екологічної освіти у Одеському державному

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Конституція України. Закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>.
2. Концепції екологічної освіти в Україні. Затверджена рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України N 13/6-19 від 20.12.2001 р. URL: <https://osvita.irpin.com/viddil/v5/d33.htm>.
3. Національна доповідь про стан навколишнього середовища України. URL: <https://menr.gov.ua/news/31768.html>.
4. Про вищу освіту: Закон України від 1.07.2014 №1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Про освіту: Закон України від 5.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
6. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/269>.
7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.91р. № 1264-XII. / База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
8. Хартія Землі. Міжнародна декларація. «Хартія Землі в дії». URL: <http://earthcharter.linecore.com/ukr/history>.